

Із циклу "Персидські мотиви"

Сергій Єсенін

Із циклу "Персидські мотиви"

Переклад Олександра Грязнова

* * *

У душі зарубцювалась рана,
Припинились марення нічні.
Пахощами квітів Тегерана
Я лікуюсь нині в чайхані.

Сам чайханщик щиро пригощає;
Щоб запам'яталась чайхана,
Поїть він мене червоним чаєм,
Не дає горілки чи вина.

Пригощай, хазяїне, охоче,
Може, знову шлях сюди знайду.
Не дарма ж мені моргнули очі,
Лиш на мить відкинувши чадру.

І у нас дівчата є хороші,
Тільки більше волі молодим.
Ми вчимось цілункам не за гроші,
За любов не платимо калим.

Ну а цій, що зникла як омана,
За її небачену красу
Подарую шаль із Хороссана
І ширазький килим піднесу.

Наливай мені міцного чаю.
Я тобі, хазяїне, скажу,
Що таку я вперше зустрічаю,
Хоч куди за нею побіжу.

Хай замкнеш ти двері проти ночі,
Все одно є хвіртка у саду...
Не дарма ж мені моргнули очі,
Лиш на мить відкинувши чадру.

* * *

Я спитав, купуючи корали,
У купця, що дурить без жалю,
Як мені промовити до Лали
Перською два слова: "Я люблю"?

Я спитав, купуючи корали,
(У такого краще й не купуй),
Як мені промовити до Лали
Перською: "Кохана, поцілуй!"
Ще одне, купуючи корали,
Запитав сором'язливо я:
Як мені промовити до Лали,
Як сказати, що вона "моя"?

Відповів купець мені лукаво:
Про любов не кажуть у словах,
Тільки очі світяться яскраво
Та зітхання тануть на вустах.

Поцілункам назви не потрібні,
Пий цілунки, доки стане сил.
Ти - дивак! Невже вони подібні
До скорботних написів могил?

Не проси в любові за поруки:
З нею знають радість і біду.
"Ти - моя" сказати можуть руки,
Що зірвали з милої чадру.

* * *

Шагане ти моя, Шагане!
Через те, що я з півночі родом,
Я колись розповім тобі згодом
Про жита і про поле нічне.
Шагане ти моя, Шагане.

Через те, що я з півночі родом,
Пригадав я вітчизну не раз,
Бо не кращий за неї Шираз,
Хоч який я захоплений Сходом.
Через те, що я з півночі родом.

Я колись розповім тобі згодом,
Що волосся моє, як жита.
Хай моя голова золота
До колін твоїх схилиться плодом,
Я про все розповім тобі згодом.

Про жита і про поле нічне
За волоссям моїм здогадайся.
Скільки хочеш жартуй, насміхайся,
Говорить лиш не змушуй мене
Про жита і про поле нічне.

Шагане ти моя, Шагане!
Там, на півночі, дівчина гожа,
Що з тобою поставою схожа,
Може, згадує також мене...
Шагане ти моя, Шагане.

* * *

Не бував я зроду на Босфорі,
Не питай про нього ти мене.
Хай в твоїх очах, немов у морі,
Голубе проміння спалахне.

Не ходив в Багдад я з караваном,
Не возив я шовк туди і хну.
Нахились своїм красивим станом,
На колінах я твоїх засну.

Не здіймай від здивування вії,
Як відкрию я тобі секрет,
Що в своїй засніженій Росії
Я відомий, визнаний поет.

У моїй душі звучить тальянка
І протяжний голос вовчих зграй.

Може, й ти захочеш, персіянко,
Подивитись на далекий край?

Я сюди приїхав не від скуки –
Невідома сила привела.
І мене твої дівочі руки
Обіймали, наче два крила.

Серце відгукнулося на ласку,
І хоч я минуле не клянущу,
Розкажи мені веселу казку
Про твою країну чарівну.

Заглуши в душі моїй тальянку,
Влий у серце приворотний чар,
Щоб забув я дальню росіянку,
Не зітхав, не думав, не сучав.

І нехай не був я на Босфорі –
Вигадаю розповідь тобі.
Все одно в очах твоїх, як в морі,
Вогники палають голубі.

* * *

Догоряє заграва шафранна
І троянди вклоняються нам.
Заспівай мені пісню, кохана,
Ту, що перше співав Хаям.
Хай троянди вклоняються нам.

Скоро місяць над обрієм встане,
Розпочне із зірками гру.
Жаль мені, що чомусь персіяни
На дівчат одягають чадру.
Скоро місяць над обрієм встане.

Чи суворі батьки їх привчили
З-під чадри поглядати тихцем?
Чи вони, щоб їх більше любили,
Не бажають засмагнуть лицем
І на світ поглядають мигцем?

Постарайся завчить до пуття:
Під чадрою не треба ховатись.
Адже й так швидкоплинне життя
І недовго красі змарнуватись.
Під чадрою не треба ховатись.

Цю красу, що дала тобі мати,
Огортає небес благодать.
Не годиться від світу ховати
Те, що людям могла дарувати.
Тож навіщо лице закривати?

Знов троянди вклоняються нам.
Серце рветься до рідного краю.
Хочеш, сам я тобі заспіваю
Те, чого не співав Хаям?..
Хай троянди вклоняються нам.

* * *

Вечір прозорий і синій,
Вийду в квітуючі хащі.
Зірка, мов камінь із пращі,
Не долетить до пустині.
Вечір прозорий і синій.

Лугом іду, як садом,
Садом розквітлим, диким.
Стежу за зорепадом,
Кланяюся гвоздикам.
Лугом іду, як садом.

Шепіт в тіні чинари
Ніжний, як пісня Сааді.
Всі ми відчути раді
Ці невимовні чари –
Ніжність пісень Сааді.

Голос прекрасний пері,
Тихий, як флейта Гассана.
Кличе чиясь кохана
Милого до вечері

Тихо, як флейта Гассана.

Вітру порив нежданий
Розум привів до тями.
Подих степів духмяний
П'ю я сухими вустами,
Подих степів духмяний.

* * *

Місяць у хмарині, як в брилі,
Пахощами нас дурманять квіти.
Як спокійно й хороше бродити
Просторами синьої землі!

Десь далеко спить собі Багдад,
Там жила й співала Шахразада.
Де тепер казок її відрада?
Віддзвенів давно забутий сад.

Плити недоглянутих могил
Поросли на цвинтарі травною.
Не змітай і ти з них давній пил,
Не схиляйся низько головою.

Як на світі гарно! Озирнись:
Кожна квітка твій цілунок манить.
З ворогом у серці помирись –
І тебе блаженством ошафранить.

Треба просто жити і кохатись.
З милою цілуйся і гуляй,
А захочеш мертвим поклонятись,
То живих, принаймні, не займай.

Хай ширазський місяць світить срібно
На поля, на листя верховіть.
Тих, кому нічого не потрібно,
Можна лиш на світі пожаліть.

* * *

В Хороссані є таємні двері,

Де заріс трояндами поріг.
Там живе невигада пері.
В Хороссані є таємні двері,
Та відкрить ті двері я не зміг.

У моїх руках достатньо сили,
У волоссі – золото і мідь.
Голос пері ніжний і красивий.
У моїх руках достатньо сили,
Та дверей не зміг я відчинить.

Ні до чого тут моя відвага.
Чим, скажіть, зумів я завинить,
Що мене вже не ревнує Шага?
Раз дверей не зміг я відчинить,
Ні до чого тут моя відвага.

Час мені вертатися на Русь.
Персіє! Прощаючись, не знаю –
Чи колись до тебе повернусь
З рідного, засніженого краю?
Час мені вертатися на Русь.

Прощавай, незвідане кохання!
Хай не зміг я двері відчинить,
Музика красивого страждання
Все одно у віршах задзвенить.
Прощавай, незвідане кохання.

* * *

Голуба вітчизно Фірдоусі,
Чи мене забудеш ти? Хоча
Що тобі у ніжному урусі,
У його задумливих очах,
Голуба вітчизно Фірдоусі?

Чарівна ти, Персіє, я знаю,
Світяться троянди, як свічки.
Жодної байдуже не минаю
І голублю дотиком руки.
Чарівна ти, Персіє, я знаю.

Я сьогодні п'ю останній раз
Пахощі хмільні, неначе брага.
Голос твій, моя кохана Шаго,
У скорботний розставання час
Слухаю останній раз.

Я тебе ніколи не забуду.
Прикрощі бурлацького життя
У душі не викличуть огуду,
Не розвіють вітром почуття.
Я тебе ніколи не забуду.

Що мене ти зрадиш - не боюсь,
Та на добру згадку я для тебе
Залишаю пісеньку про Русь:
Ти її заспівай просто неба,
І тобі я в пісні відгукнусь.

* * *

У моє волосся золоте
Руки, наче лебеді, пірнають.
Всі, коли кохання розцвіте,
Солов'їну пісню починають.

Про любов і я тобі співав,
Заспіваю знов обов'язково.
Не дарма ж для тебе я збирав,
Наче квіти, кожне ніжне слово.

Викохаю серце, щоб воно
Брилою зробилось золотою.
Місяць тегеранський все одно
Не зігріє пісню теплотою.

Що подієш, як життя летить?
Вдовольнитись пестощами Шаги,
Чи під старість душу засмутить
Втратою пісенної відваги?

В кожного є риси головні.
Я для себе визначив наразі:

Хто не пише до ладу пісні,
Той не народився у Ширазі.

Ну, а ви, не знаючи цього,
Про мої пісні скажіть вірніше:
Він співав би краще і ніжніше,
Та згубили лебеді його.

* * *

"Чом так тьмяно місяць світло сіє
На сади і стіни Хороссану?
Ніби я блукаю по Росії,
Схованій запоною туману", —

Так спитав я, ідучи до Лали,
В мовчазних і темних кипарисів,
Та вони ні слова не сказали,
Голови спинаючи у висі.

"Чом так сумно небо виглядає?" —
Я у квітів запитав бентежно.
І сказали ті: "Троянда знає,
Розпитай у неї обережно".

Пелюстки троянда розпустила,
Пелюстками тихо проказала:
"Зрадила тебе невірна мила,
Іншого сьогодні цілувала.

Говорила: "Руський не помітить...
Все тобі віддам - життя і тіло..."
Ось чому і місяць тьмяно світить,
І високе небо спохмурніло.

Так набридли зради незбагненні,
Сльози, муки, вигадки жіночі.

.....

Та усе ж навік благословенні
На землі оці бузкові ночі.

* * *

Серце дурненьке, не бийся!
Всі ми обдурені щастям,
Віддані в руки напастям...
Серце дурненьке, не бийся.

Ці полохливі удари
Я заспокоїть стараюсь.
Лалі схилюсь на шальвари
І під чадрою сховаюсь.
Серце дурненьке, не бийся.

Всі ми по суті, як діти,
І легковажні, й ледачі.
Випало нам зустріти
Радощі і невдачі.
Серце дурненьке, не бийся.
Бачив країн я доволі,
Щастя шукав поміж люду,
Тільки жаданної долі
Більше шукати не буду.
Серце дурненьке, не бийся.

Хай нас життя обмануло,
Груди наллються силою.
Серце, ти хоч би заснуло
Тут, наодинці з милою.
Хай нас життя обмануло.

Може, і нас пов'яжуть
Помисли безкорисні
І про любов розкажуть
У солов'їній пісні.
Серце дурненьке, не бийся.

* * *

Голуба й весела сторона.
Скарб душі я вичерпав до дна.
Вітер з моря тихше повівай –
Чуєш, соловейко кличе в гай?

Глянь, троянда хилиться і гнеться –

Пісня ця у серці відгукнеться.
Вітер з моря тихше повівай –
Чуєш, соловейко кличе в гай?

Ти – дитя, у цьому весь секрет,
Ну а я, хіба ж я не поет?
Вітер з моря тихше повівай –
Чуєш, соловейко кличе в гай?

Геліє, пробач і прощавай!
Соловей троянду кличе в гай.
Не одна з них хилиться і гнеться,
Та одна лиш серця доторкнеться.

Посміхнись, незаймана моя,
Ти – троянда, соловейко – я.
Вітер з моря тихше повівай –
Чуєш, соловейко кличе в гай?

Голуба й весела сторона.
Я б життя віддав тобі сповна.
Та про це і мріяти дарма:
Соловей троянду обійма.
* * *

Море голосів горобиних,
Ніч, а неначе ясно.
Жити – це так прекрасно.
Ніч, а неначе ясно,
І на вустах невинних
Море голосів горобиних.

Місячно, аж напрочуд,
Світить – хоч кинься в воду.
Спокою я не хочу
В синю оцю погоду.
Місячно, аж напрочуд,
Світить – хоч кинься в воду.

Мила, як гарно жити!
Хочу тебе зустріти,
Щоб відновить стосунки.

Сняться твої цілунки.
Де б же тебе зустріти,
Може, підкажуть квіти?

Мовчки гадаю - що буде,
Сидячи біля дверей, та
Десь обізветься флейта,
Серце від сну розбудить.
Радість наповнить груди.
Плаче весела флейта,
Сам я не знаю, що буде.